

Курсанти, що резистентні до ситуацій невизначеності отримали високі показники за шкалами «гнучкості» і «самостійності». Це говорить про пластичність їх регуляторних процесів. При виникненні непередбачених обставин такі випробовувані легко перебудовують плани і програми виконавських дій і поведінки, здатні швидко оцінити зміну значущих умов і перебудувати програму дій. При виникненні неузгодженості отриманих результатів з прийнятою метою своєчасно оцінюють сам факт неузгодженості і вносять відповідну корекцію. Така гнучкість дозволяє адекватно реагувати на швидку зміну подій і успішно вирішувати поставлену задачу в ситуації ризику, що дуже важливо в професії рятувальника.

Виходячи з наведених даних, можна зробити висновок, що рівень резистентності до ситуацій невизначеності має безпосередній зв'язок із стилями саморегуляції поведінки. Це наголошує подальшу необхідність більш детального вивчення цих понять, та їх взаємозв'язку, що обумовлено специфікою військово-управлінської діяльності в надзвичайних умовах.

Список бібліографічних посилань

1. Гусев А. И. Толерантность к неопределенности как составляющая личностного потенциала. Личностный потенциал: структура и диагностика/под ред. Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2011. С. 300–330.
2. Гусев А. И. Толерантность к неопределенности и «новая повседневность» // Экофасилитация: самоучитель для взрослых/А. И. Гусев, Я. А. Догадов, Н. В. Зернова, Ю. М. Крымлова, С. А. Олифира, С. А. Хилько, С. В. Шевченко и др.; под ред. П. В. Лушина, Я. В. Сухенко. Киев, 2013. С. 143–147.
3. Моросанова В. И. Индивидуальный стиль саморегуляции. М.: Наука, 2008. 217 с.
4. Конопкин О. А. Психологические механизмы регуляции деятельности. М.: Наука, 1980. 255 с.
5. Шевандрин Н. И. Социальная психология в образовании. Ч. 1: Концептуальные и прикладные основы социальной психологии. М.: Владос, 1995. 544 с.

Одержано 16.02.2017

Представлены результаты исследования особенностей саморегуляции у курсантов НУГЗУ с различным уровнем резистентности к ситуациям неопределенности. Проанализированы общий уровень саморегуляции и ее виды, характерные для лиц толерантных-интолерантных к ситуациям неопределенности.

Ключевые слова: саморегуляция, самопрезентация, стратегии самопрезентации, самооценка, неопределенность, толерантность к неопределенности.

УДК 159(075)

Ігор Олександрович ВІДЕНЄВ,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної психології факультету управління та бізнесу
Харківської державної академії культури

ЗНАЧЕННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ В СТАНОВЛЕННІ СПІВРОБІТНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Розглянуто значення індивідуальної правосвідомості у формуванні професійно значущих якостей співробітників правоохоронних органів. Зазначено, що професійна правосвідомість проявляється в реальній дійсності через індивідуальну правову свідомість. Від рівня розвитку правосвідомості залежить ефективність професійного становлення працівника правоохоронних органів.

Ключові слова: правосвідомість, професійна правосвідомість, правоохоронні органи.

Останнім часом спостерігається тенденція зростання протиправної поведінки працівників ОВС, в тому числі вчинення тяжких злочинів, не знижується кількість фактів корупції, зловживань посадовими повноваженнями, перш за все, корисливої мотивації. Мають місце випадки перевищення посадових повноважень, що виражаються в грубості і цинізмі в поводженні з громадянами, а також у незаконному застосуванні зброї, фізичної

сили і спеціальних засобів. Порушення права людини на недоторканність особи свідчить про низький рівень правосвідомості і правової культури співробітників.

Особливістю негативної поведінки виступає авторитарний, без міри владний характер дій. Авторитарність як невід'ємне повноваження співробітника правоохоронних органів зобов'язує його до прийняття жорстких заходів щодо запобігання злочинів і їх розслідування, але, з іншого боку, перевищення повноважень спричиняє негативні наслідки, коли співробітник ОВС переходить межі дозволеного, зловживає правом. Негативні стереотипи і погляди на відносини з людьми призводять до вседозволеності, власної «каральної місії». Тут у наявності морально-правова деформація. Тому необхідно особливу увагу приділяти формуванню позитивних якостей особистості, і, перш за все, етики поведінки. Надання співробітникам відповідних повноважень передбачає і розумне їх використання з урахуванням характеру вчиненого винним, ситуації, що склалася, особистості суб'єкта, щодо якого застосовуються ті чи інші заходи правового характеру.

Важливо відзначити, що професійна діяльність співробітників правоохоронних органів є різновидом державної служби, з властивою цієї бурхливої діяльності специфічними якостями. Робота співробітника правоохоронних органів характеризується надзвичайною різноманітністю вирішуваних завдань. Кожна нова справа для співробітника правоохоронних органів являє собою нове завдання. Тому ефективність виконання службових обов'язків залежить не тільки від задатків, покликання і освіти, а й службового досвіду, ряду професійних навичок і умінь, від рівня правосвідомості.

Співробітник ОВС володіє особистими якостями, знаннями, які тісно переплітаються, взаємодіють і взаємодоповнюють один одного. Сукупність усіх цих якостей буде свідчити про те, чи володіє співробітник правоохоронних органів високим рівнем правової культури і, як наслідок, високим рівнем правосвідомості. Адже правосвідомість співробітника виражається в професійній поведінці і відіграє значну роль в становленні його як фахівця. Особливу проблему становить вплив правосвідомості на становлення професіонала. Співробітник ОВС є, перш за все, людиною, громадянином своєї країни, а вже потім – працівником державних органів, професіоналом своєї справи. Від того, як він розуміє право, правові явища, наскільки глибокі його знання, його віра в дієвість правових норм і повагу до них, залежить ефективність його слідчої роботи, розкриття, попередження та запобігання злочинів, покарання винних і відновлення соціальної справедливості. Правосвідомість допомагає правильно усвідомити зміст відповідних правових норм і точно їх застосовувати, а також обрати найбільш дієву та ефективну тактику своїх дій, вірно оцінити зібрані у кримінальній справі докази.

В системі факторів, що обумовлюють можливість прояву правосвідомості співробітника ОВС, особливе місце займають психологічні фактори, які ні в якому разі не можна недооцінювати.

Одним з перспективних напрямків розвитку загальної теорії правосвідомості є з'ясування поняття, сутності, соціальної цінності, ролі юридичних почуттів, емоцій, настроїв, переживань, ілюзій, наслідування, навіювання і т. інш. Пов'язано це в першу чергу з тим, що психологічний аспект правосвідомості в становленні співробітника правоохоронних органів не завжди грає другорядну роль по відношенню до правової ідеології, що найбільш яскраво проявляється в ході реалізації нормативних правових актів.

Професійна правосвідомість проявляється в реальній дійсності через індивідуальну правову свідомість. Індивідуальна правосвідомість є результатом соціалізації окремої людини, наслідком засвоєння принципів національної та корпоративної культур, вироблення специфічного і життєвого досвіду.

Правосвідомість співробітників правоохоронних органів можна визначити як одну з колективних форм правової свідомості, яка виступає як система правових поглядів, знань, почуттів, ціннісних орієнтацій та інших структурних утворень правової свідомості спільності людей, які професійно займаються юридичною діяльністю, яка вимагає спеціальної освітньої та практичної підготовки. Сутність і особливості професійної правосвідомості співробітників правоохоронних органів конкретизуються в структурі правосвідомості, в змісті правової ідеології і правової психології, в системі властивих даної професійної групи правових знань, уявлень, установок, ціннісних орієнтацій і т. д.

Від здібностей співробітника залежать: сформованість особистісних професійно важливих особливостей (самосвідомості, відносин, світогляду та ін.); індивідуальний стиль діяльності; спрямованість на саморозвиток і самореалізацію в професії; розвиненість професійного інтелекту; витримка і самовладання.

Частиною правосвідомості співробітника правоохоронних органів є професійна гідність, гордість за свою професію, непідкупність, справедливість, добросовісність, громадянську мужність, діловитість, об'єктивність, демократичність, наполегливість, активність, рішучість, витриманість, тактовність, чуйність, творче ставлення до роботи, самокритичність.

Для ефективного виконання професійних завдань необхідна правова підготовка, спрямована на формування таких якостей, як повага і дотримання прав та свобод людини, дисциплінованість, знання законів, чесність, гордість за свою професію, непідкупність, сумлінність, ідейність, витриманість, творче ставлення до праці, усвідомлення підвищеної відповідальності за свої дії, мовна винахідливість, оперативність, проникливість, орієнтація на власні переконання, товариськість, прихильність до моральних норм та ін. Між правосвідомістю і становленням співробітника ОВС існує тісний зв'язок: чим вище рівень правосвідомості, тим вище рівень професіоналізму працівника ОВС. Правосвідомість впливає на професійні якості співробітника органів внутрішніх справ, і в залежності від того, високий або низький рівень правосвідомості, будуть формуватися професійні якості співробітника ОВС. Більшість якостей обумовлено рівнем правосвідомості, воно помітно впливає на професіоналізм співробітника правоохоронних органів (наприклад становлення, погіршення або поліпшення таких якостей, як повага прав і свобод людини і громадянина, дисциплінованість, знання законів, рішучість).

Таким чином, роль правосвідомості в становленні співробітника правоохоронних органів як професіонала велика.

Одержано 06.02.2017

Рассмотрено значение индивидуального правосознания в формировании профессионально значимых качеств сотрудников правоохранительных органов. Указано, что профессиональное правосознание проявляется в реальной действительности через индивидуальное правовое сознание. От уровня развития правосознания зависит эффективность профессионального становления сотрудника правоохранительных органов.

Ключевые слова: правосознание, профессиональное правосознание, правоохранительные органы.

УДК 159.9

Анастасія Володимирівна ГАВРИЛОВА,

курсант 3 курсу соціально-психологічного факультету

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);

Тетяна Василівна СЕЛЮКОВА,

старший викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО ВУЗУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

Представлено результати аналізу особливостей емоційного інтелекту як елементу психологічної культури майбутнього офіцера на прикладі курсантів Національного університету цивільного захисту України.

Ключові слова: емоційний інтелект, міжособистісний емоційний інтелект, внутрішньоособистісний емоційний інтелект.

У сучасних психологічних дослідженнях нерідко порушується питання про важливість емоційної орієнтації, що дозволяє розуміти емоційні стани інших людей і самого себе. Однією з підстав такої орієнтації, на наш погляд, можна назвати емоційний інтелект, який